

ชื่อเรื่องวิทยานิพนธ์	แนวคิดเชิงปรัชญาในการรักษาแบบแพทย์พื้นบ้านล้านนา โดยวิธีนวดตอกเส้น
ผู้เขียน	นายชนินทร์ เขียวสนุก
ปริญญา	ศิลปศาสตรมหาบัณฑิต (ปรัชญา)
อาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์	ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.วิโรจน์ อินทนนท์

บทคัดย่อ

วิทยานิพนธ์เรื่องแนวคิดเชิงปรัชญาในการรักษาแบบแพทย์พื้นบ้านล้านนา โดยวิธีการนวดตอกเส้นมีวัตถุประสงค์เพื่อวิเคราะห์แนวคิดทางอภิปรัชญาและจริยศาสตร์ในการรักษาแบบแพทย์พื้นบ้านล้านนาโดยวิธีนวดตอกเส้นซึ่งใช้วิธีวิจัย 2 ลักษณะ คือ การวิจัยเชิงเอกสาร (Documentary Research) ด้วยการศึกษารวบรวมข้อมูลจากเอกสาร ตำราทางวิชาการ และงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง และการวิจัยภาคสนาม (Field Research) ด้วยการเก็บรวบรวมข้อมูลจากการสัมภาษณ์เชิงลึกและการสังเกตแบบมีส่วนร่วมจากกลุ่มตัวอย่าง หมอนวดตอกเส้นและผู้เข้ารับการรักษาในเขตอำเภอแม่แตง อำเภอแม่อิง อำเภอสันทราย อำเภอหางดง และอำเภอเมือง จังหวัดเชียงใหม่

ผลการศึกษาพบว่าในการรักษาแบบแพทย์พื้นบ้านล้านนาโดยวิธีนวดตอกเส้นได้ปรากฏแนวคิดทางปรัชญาอยู่ 2 แนวคิด คือ แนวคิดทางอภิปรัชญาและแนวคิดทางจริยศาสตร์ โดยแนวคิดทางอภิปรัชญาสามารถจำแนกได้อีก 4 แนวคิด คือ 1) แนวคิดเกี่ยวกับสิ่งเหนือธรรมชาติที่ได้กล่าวถึงสิ่งศักดิ์สิทธิ์ที่เคารพนับถือเพื่อขออำนาจจากสิ่งศักดิ์สิทธิ์ให้ช่วยปกป้องรักษาตัวของหมอให้รอดพ้นจากสิ่งชั่วร้ายต่างๆ รวมทั้งช่วยขจัดปัดเป่าอุปสรรคต่างๆ ที่เกิดขึ้นในขณะที่ทำการรักษา พร้อมทั้งดลบันดาลให้ผู้ป่วยหายจากโรคร้ายไข้เจ็บ รวมไปถึงการนำเอาวิชาโหราศาสตร์และการนั่งทางในมาวินิจฉัยหาสาเหตุและวิธีการรักษาโรคที่เกิดจากสิ่งเหนือธรรมชาติเป็นผู้กระทำ 2) แนวคิดจิต วิญญาณ ได้ถูกสะท้อนออกมาผ่านทาง การนับถือผีครูและยังเชื่ออีกว่าผีเป็นสาเหตุของความเจ็บไข้ได้ป่วยอีกประการหนึ่ง นอกจากนี้แนวคิดเรื่องขวัญเป็นความเชื่อดั้งเดิมในกลุ่มสังคมและวัฒนธรรมไทที่เชื่อว่าขวัญเป็นส่วนหนึ่งของจิตที่เป็นพลังเชื่อมโยงระหว่างกายกับจิตด้วยการทำหน้าที่ประจำและควบคุมการทำงานของอวัยวะต่างๆ ในร่างกาย หากขวัญออกจากร่างกายก็

จะทำให้เกิดความเจ็บป่วย จึงต้องทำพิธีเรียกขวัญกลับคืนมาเพื่อให้หายจากความเจ็บป่วย

3) แนวคิดเรื่องพลังลึกลับและไสยศาสตร์ได้ปรากฏอยู่ในเรื่องอุปกรณ์การรักษา คือ ไม้ค้อนและด้ามดอกเสี้ยนซึ่งทำมาจากไม้ที่ถูกฟ้าผ่าหรือไม้ตายพรายและเขาควางเผือกที่ถูกฟ้าผ่าตายรวมไปถึงงาช้างโดยเชื่อว่าอุปกรณ์ดังกล่าวมีพลังอำนาจสามารถรักษาโรคโดยเฉพาะโรคที่เกิดจากสิ่งเหนือธรรมชาติเป็นผู้กระทำ และยังพบอีกว่ามีการใช้คาถาอาคมเข้ามาช่วยปิดเป่าให้หายจากอาการเจ็บป่วยที่เกิดขึ้นอีกด้วย 4) แนวคิดเรื่องกรรมเป็นอีกแนวคิดหนึ่งที่ว่าโรคบางอย่างได้มีสาเหตุมาจากกรรมที่เคยกระทำไว้ในอดีต และกรรมนั้นส่งผลให้ผู้ป่วยได้รับความทุกข์ทรมานด้วยอาการเจ็บป่วยเรื้อรังอยู่ตลอดเวลา จึงต้องมีการขอโทษกรรมจากเจ้ากรรมนายเวรด้วยการทำบุญเพื่อให้ผลของกรรมที่กำลังรับอยู่เบาบางลงหรือทำให้ผลกรรมนั้นไม่ส่งผลต่อไปอีกซึ่งทำให้อาการเจ็บป่วยนั้นได้ทุเลาหรือหายขาดไปในที่สุด

สำหรับแนวคิดทางจริยศาสตร์ได้ปรากฏอยู่ในเรื่องของคุณสมบัติของหมอ รวมไปถึงข้อปฏิบัติและข้อห้ามทั้งของหมอผู้รักษาและผู้ป่วยโดยมองว่าคุณสมบัติ ข้อปฏิบัติและข้อห้ามในบางข้อของหมอเป็นสิ่งที่ “ต้อง” ปฏิบัติ หรือ “ห้าม” ละเมิด หากไม่ปฏิบัติหรือล่วงละเมิดก็จะถูกมองว่าเป็นหมอที่ไม่มีคุณธรรม จริยธรรม และขาดจากคุณสมบัติของการเป็นหมอรักษาผู้ป่วยอีกต่อไป หรือเกิดความเจ็บป่วยขึ้นมาอย่างไม่ทราบสาเหตุ รวมทั้งทำให้คาถาอาคมที่ได้ร่ำเรียนมาเสื่อมลง แต่สำหรับข้อปฏิบัติและข้อห้ามของผู้ป่วยเป็นสิ่งที่หมอแนะนำว่า “ควร” ปฏิบัติเท่านั้น ผู้ป่วยจะปฏิบัติหรือไม่ อย่างไรขึ้นอยู่กับดุลพินิจของผู้ป่วยเอง

Thesis Title	Philosophical Concept in Lanna Medicine Healing by <i>Tork Sen</i> Massage
Author	Mr. Chanin Kheowsanuk
Degree	Master of Arts (Philosophy)
Thesis Advisor	Asst. Prof. Dr. Viroj Inthanon

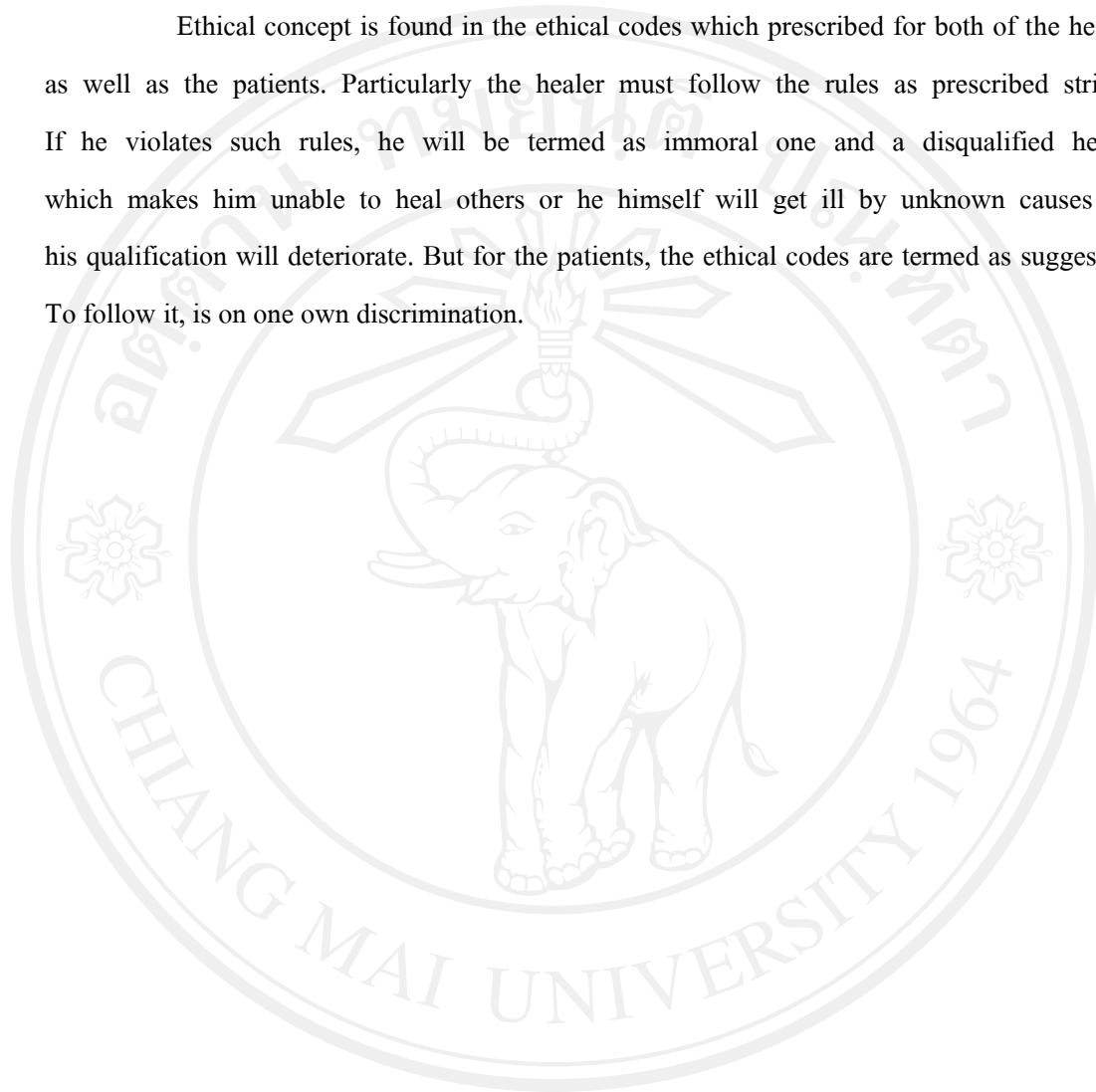
ABSTRACT

The aim of the Philosophical Concept in Lanna Medicine Healing by *Tork Sen* Massage entitled to analyze the metaphysical and ethical concepts in Lanna Medicine Healing by Tok Sen Massage. The methodologies used are documentary research and field research by which dept-interview and participation observation has been done among the representative of healers and patients in Mae Tang, Mae Rim, San Sai, Hang Dong and Mueang districts, Chiang Mai Province.

The result of the study is revealed that there are two philosophical concepts in Lanna Medecine Healing by *Tork Sen* Massage, i.e., metaphysical concept and ethical concept. The metaphysical concept has been divided into four categories, they are, 1. Supernatural power which means the holy things invoked coming to protect both of the healers and the patients while performing ritual, to help in process of healing by which the patients will get better. It includes the astrology as well as intuitive knowledge which is important in communication with the supernatural power. 2. Animistic belief which reflected on the holy “Phee Khru”. It is belief that ghost is the cause of illness. It also includes Kwan (spirit) which acting as the medium of body and mind operating in each important part of the body. If Kwan is not there, the body will get ill. Khan invoking is need to be performed. 3. Mana and magic were fond in the healing instruments such as hammer and wedge made of wood streaked lightning or deadwood, horn of buffalo died of thunderbolt or ivory. It is believed that such instrument has magical power in healing and spell is also used in the process. 4. Concept of Kamma which influenced on believing that some illness caused by some of one’s bad previous actions resulting in lingering illness.

Therefore merit must be done as a way to be apologized by the unknown by which one's illness will be reduced or resolved.

Ethical concept is found in the ethical codes which prescribed for both of the healers as well as the patients. Particularly the healer must follow the rules as prescribed strictly. If he violates such rules, he will be termed as immoral one and a disqualified healer, which makes him unable to heal others or he himself will get ill by unknown causes and his qualification will deteriorate. But for the patients, the ethical codes are termed as suggestion. To follow it, is on one own discrimination.

ลิขสิทธิ์มหาวิทยาลัยเชียงใหม่
Copyright© by Chiang Mai University
All rights reserved